

fa —potser és inevitable: Arús tampoc no és Guimerà— una mica avorrit. En contraposició, la lectura «d'estudis» hi trobarà certament detalls d'interès molt divers, no sols per a la història del teatre i de la literatura, sinó també, per exemple, per a la història social de la llengua, com ara la manera de parlar el castellà d'un pagès a *Lo pla de Palàcio*.

Per tancar aquesta ressenya valdria la pena fer notar que l'estudi de Sunyer també representa una contribució a un debat més general —no circumscrit, doncs, a la història del teatre— que sembla que no perd mai actualitat: el debat a l'entorn del concepte, límits i protagonistes de la Renaixença. Per a Sunyer, així, la figura de Rossend Arús encaixa de ple en aquest moviment, que, segons Sunyer mateix, té bàsicament un caràcter unitari. No hi ha, doncs, dues «Renaixences». Els seus mots són categòrics: «Sense vacil·lacions: uns amb més gravetat i altres amb més humor, la majoria —com Arús mateix— alternant registres, tots contribuïen en una o altra mesura a la revaloració de la llengua i de la literatura catalanes, això que, més enllà de colles i sectors, anomenem Renaixença» (p. 15).

Jordi GINEBRA
(Universitat Rovira i Virgili)
jordi.ginebra@urv.cat

Imma Farré i Vilalta

La revista Joventut: literatura, modernitat i eclecticisme

Tarragona: Publicacions
Universitat Rovira i Virgili
«Col·lecció Patrimoni Literari, 3»,
2019, 423 p.

Rebut 30-11-2020, Acceptat 15-12-2020

El llibre *La revista Joventut: literatura, modernitat i eclecticisme*, d'Imma Farré i Vilalta, publicat per Publicacions Universitat Rovira i Virgili a la Col·lecció Patrimoni Literari, és una part de la tesi doctoral que Imma Farré va defensar el 29 de gener de 2016 a la Universitat de Barcelona, sota la direcció de la professora Glòria Casals (Universitat de Barcelona). Després d'anys d'investigació sobre el setmanari *Joventut* i la seva Biblioteca, Imma Farré va presentar un estudi exhaustiu i rigorós sobre aquesta revista, que va ser puntal durant la segona etapa del Modernisme. En una tesi de més de 2.000 pàgines, al llarg de tretze capítols, Farré explica la història del grup de la revista, format, en un inici, per Lluís Via, Oriol Martí, Joaquim Pena, Salvador Vilaregut i Emili Tintorer, quan el gener de 1900 va aparèixer el primer número de *Joventut*, sota la direcció literària de Lluís Via, i artísticament, sota la direcció d'Alexandre de Riquer, amb el subtítol «Periòdic catalanista». Sortia cada dijous. Es va publicar fins al 1906. Explica com funcionava la revista i n'analitza la catalanitat i la modernitat ideològica. També

analitza la creació literària que apareix a les pàgines de la revista, firmada per Oriol Martí, Lluís Via, Anton Busquets i Punset, Jeroni Zanné, Arnau Martínez i Serinyà i Ramon Miquel i Planas, així com, en concret, la crítica teatral, firmada per Emili Tintorer i la crítica musical, per Joaquim Pena i la crítica artística, així com la defensa de l'esperanto des de la revista, per part de Frederic Pujulà i Vallès.

També descriu la funció de la Biblioteca Joventut, que com a empresa editorial publica llibres entre el 1901 i el 1914. Com sabem, una de les autores que gràcies a la revista *Joventut* i a la Biblioteca d'aquesta revista té una plataforma per donar-se a conèixer és Víctor Català. A *Joventut* hi publica els primers drames rurals i en el fulletó de les seves pàgines, setmanalment, hi publica la novel·la *Solitud* entre 1904 i 1905.

Joventut acull a les seves pàgines una gran quantitat d'escriptors, d'ideologia i estètica literària ben diversa. És una revista, com apunta Imma Farré, totalment eclèctica. En el llibre *La revista Joventut: literatura, modernitat i eclecticisme*, Farré estudia la creació i la crítica literàries que trobem a la revista *Joventut* i a la Biblioteca Joventut. Un capítol important és el que dedica a la recepció i encaix de l'herència literària del segle XIX. Per als redactors de la revista, la figura del poeta Jacint Verdaguer és molt important. Durant el tombant de segle, Verdaguer és un mite i encara més després de la seva mort, el 1902. Des del 1900, trobem la presència de Jacint Verdaguer a les pàgines de *Joventut* on és molt valorat

i defensat, contínuament. De la mateixa manera, Àngel Guimerà també serà molt present a la revista. Farré apunta que «entre 1901 i 1904, quatre dels sis treballs de Guimerà es publicaran de manera destacada en els números extraordinaris de Cap d'Any». El tercer autor important que la revista promociona és Apel·les Mestres, amic de Lluís Via. Altres noms que podem veure a la revista, de manera puntual, amb els seus poemes, són: Ramon-Enric Bassegoda i Amigó, Josep M. Roca, Ramon Suriñach i Baell i Francesc Ubach i Vinyeta,

Capítol a part mereix l'estudi que Imma Farré dedica a la presència de Joan Maragall a *Joventut*, com a paradigma del poeta i l'intel·lectual moderns. Són poques, però, com diu Farré, les col·laboracions de Maragall a les pàgines de *Joventut*.

Pel que fa a la creació literària publicada a *Joventut*, Imma Farré analitza les diverses manifestacions dels corrents modernistes que hi trobem: des del vitalisme fins a la poesia de ressons decadentistes. En segon lloc, una part important del llibre estudia la narrativa publicada a *Joventut*: la narrativa realista, costumista, decadentista, la prosa sentimental i romàntica, la narrativa a l'empara del vitalisme regeneracionista i la narrativa fantàstica i especulativa i també la defensa de la revista del ruralisme negre de Víctor Català. La revista defensa l'escriptora dels atacs que rep per part d'un escriptor que s'empara en el pseudònim Maria de la Selva i firma la seva diatriba a *La Renaixensa*, quan Víctor Català publica els primers drames rurals a *La*

Renaixensa i a *Juventut*. Per a Víctor Català, *Juventut* va ser una plataforma molt important a l'hora de publicar els seus textos. I, a la Biblioteca de la revista, hi dona dues obres: *Solitud* (1905) i el recull de contes *Caires vius* (1907).

El llibre *La revista Joventut: literatura, modernitat i eclecticisme* és una gran aportació a la nostra història de la literatura catalana. Per primera vegada, amb la tesi d'Imma Farré tenim un estudi de conjunt sobre la revista i Biblioteca *Juventut*, un estudi exhaustiu i rigorós. Admiració, per tant, per tota la feina que Imma Farré ha fet al llarg d'aquests anys per mostrar-nos com funcionava aquesta plataforma de difusió de la literatura catalana a la segona etapa del Modernisme. Excel·lent treball!

Irene MUÑOZ I PAIRET
(Universitat de Perpinyà)
irene.munoz@univ-perp.fr

Comentarios á lectura alternativa do Rexurdimento

Rebut 08-09-2020, Aceptat 01-10-2020

ANGUEIRA, ANXO. *Rexurdimento: a palabra e a idea*. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 2019.

Aproximación ao Rexurdimento

Na historiografía literaria galega houbo un consenso, en sentido laxo, sobre o concepto e periodización do Rexurdimento. En resumo, cos riscos de calquera síntese, a renacemento galega foi un proceso de recuperación da cultura e lingua propias nun contexto de toma de conciencia da identidade (en sintonía cos movementos nacionalistas emerxentes en Europa e os debates arredor da construción do estado-nação). Este proceso desenvolveuse ao longo do século XIX, aínda que a fixación das datas clave varie nos manuais de historia da literatura.

Esta interpretación do Rexurdimento é a estudada nas escolas de Galicia e, por tanto, a institucionalizada no discurso e a oficial do imaxinario nacional colectivo. Emporiso, esta lectura peca de reducionista (limitase ao estudo da literatura en lingua galega, de acordo co criterio filolóxico; deixa fóra a expresión pictórica, musical, asociativa; así como outros enfoques sociais, estéticos, políticos; ou textos teóricos centrais por estaren escritos en castelán) e de conservadora (non se incorpora unha análise sociopolítica na medida en que o Rexurdimento foi contrahexamónico, constituíu